

A szolgálati ajándékok kapcsán leggyakrabban idézett szakasz az efézusi levél 4. rész 1-16 versei:

Kérlek tehát titeket én, aki fogoly vagyok az Úrért: éljetekek méltón ahhoz az elhíváshoz, amellyel elhívattatok, teljes alázatossággal, szelídséggel és türelemmel; viseljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani a Lélek egységét a békesség kötelékével. Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is: egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindeneknek; ő van mindenek felett, és mindenek által, és mindenekben. A kegyelem pedig mindegyikünknek a Krisztus ajándékának mértéke szerint adatott. Ezért mondja az Írás: "Felment a magasságba, foglyokat vitt magával, ajándékot adott az embereknek." Az pedig, hogy "felment", mi mászt jelent, mint azt, hogy le is szállt erre a földre. Aki leszállt, az "fel is ment", feljebb minden égnél, hogy betöltse a mindenséget. És ő "adott" némelyeket apostolokul, másokat prófétákul, ismét másokat evangélistákul, vagy pásztorokul és tanítókul, hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére, míg eljutunk mindnyájan a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére, a felnőttkorra, a Krisztus teljességét elérő nagykorúságra, hogy többé ne legyünk kiskorúak, akik mindenféle tanítás szelében ideoda hanyódnak és sodródnak az emberek csalásától, tévútra csábító ravaszságától; hanem az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá, aki a fej, a Krisztus. Az egész test pedig az ő hatására egybeilleszkedve és összefogva, a különféle kapcsolatok segítségével, és minden egyes rész saját adottságának megfelelően működve gondoskodik önmaga növekedéséről, hogy épüljön szeretetben.

SZÓTANULMÁNY

AZ APOSZTELLÓ ÉS AZ APOSZTOLOSZ KIFEJEZÉSEK VIZSGÁLATA TÖBB TEOLÓGIAI ÉRTEKEZÉS FELDOLGOZÁSA ALAPJÁN

Paul Gracza

Korai (klasszikus) szóhasználat

Az aposztelló kifejezés (ige) a görög *sztelló* igéből (jelentése: működésbe hoz, elkészít) és az *apo* igekötőből (jelentése: el, -től, vissza) álló összetett szó, amely az elküld, kiküld kifejezésekkel fordítható. Amennyiben a kiküldés keretén belül egy bizonyos cél érdekében történő felelősség-átvételről is szó van, gyakran különösen nagy hangsúlyt kap a kiküldés célja. A szó használata mindig arra enged következtetni, hogy a kiküldött teljességet kapott, és kiküldője személyes képviselőjeként járhat el, továbbá hogy szoros kapcsolatot teremt a kiküldő és a címzett között. Az *aposztelló* kifejezést akkor használták, ha hangsúlyozni akarták ezt a kapcsolatot, szemben a hétköznapi szóhasználatban gyakrabban előforduló *pempó* görög igével.

Az aposztolosz (apostol) főnév az *aposztelló* igéből származik. Legkorábban a tengerészeti szaknyelvben fordult elő, ahol teherhajót vagy kiküldött hajóflottát értettek alatta. Később egy-egy tengeri expedíció parancsnokát vagy tengerentúli megbízatással rendelkező gyarmatosítók csoportját jelölte. Papyrusz-dokumentumok esetében számlát, nyugtát vagy akár még útlevelet is jelenthetett (K. H. Rengstorf, TDNT I, 408. old.), Josephus pedig misszióra kiküldött csoportra utalt ezzel a kifejezéssel. Világosan látható tehát, hogy az aposztolosz főnév a korai szóhasználatban mindig magában foglalt két jelentést: a) egyértelmű megbízatást, valamint b) tengerentúrra szóló küldetést.

Ószövetségi szóhasználat

A Szeptuagintában (avagy az LXX, illetve 70-es fordításban, a héber Biblia görög nyelvű változatában) mintegy 700-szor fordul elő az *aposztelló* és a vele szoros rokonságban lévő *exaposztelló* kifejezés, mégpedig csaknem kizárólag a *shalah* ige fordításaként - jelentése: kiterjeszt, kiküld vagy kienged. A fordítók megértették a héber kifejezés lényegét, amely nem annyira a kiküldés tényét, mint inkább annak volta-képpen célját, s az üzenetközvetítő hatalommal történő felruházását kívánta megragadni (Józs 1,16; 1Kir 5,9; 20,9; 21,11; 2Kir 19,4; Jer 34,3). Az *aposztolosz* főnév egyedül az 1Kir 14,6-ban szerepel a *shalah* ige főnévi alakjának (*shaliah*) görög megfelelőjeként. Itt nem kiküldésről van szó, hanem arról, hogy Ahijjá próféta megbízatást és erőt kapott, hogy a hozzá tanácsért folyamodó királynénak, Jeroboám feleségének, átadja Isten „nehéz üzenetét”. Mind-ebből több következtetés is levonható, mint például:

1) A héber szöveghez hűen a Szeptuaginta sem valakinek az intézményes hivatalba helyezését kívánja visszaadni az aposztelló és az ezzel rokon kifejezésekkel, hanem inkább az illető felhatalmazását egy adott - általában előre pontosított - funkció betöltésére vagy feladat elvégzésére, amely felhatalmazás a megbízás teljesítésével veszi hatályát.

2) A hangsúly soha nem a követre, hanem arra az illetőre esik, aki hatalommal ruházta fel az általa kiküldött, illetve szolgálatába fogadott személyt.

Újszövetségi szóhasználat

Az igei alak, az *aposztelló*, 131 alkalommal található meg az Újszövetségben, s előfordulási helyei nagyjából

egységesen oszlanak meg az evangéliumokban és az Apostolok Cselekedeteiben. A szó némely alakja (*exapostelló*) főként Lukács írásaiban szerepel. A jelentés itt is a konkrét megbízatással történő kiküldés, avagy ritkán elküldés mozzanatára fókuszál (*Luk 1,53; 20,10*).

Az Újszövetségben — a Szeptuagintától eltérően — meglehetősen gyakran fordul elő a szó főnévi alakja, az *apostolosz*; Lukács evangéliumában hatszor, az Apostolok Cselekedeteiben 28-szor, Pál leveleiben 34-szer, a Zsidókhoz írt levélben egyszer, Péter leveleiben háromszor, Júdásnál egyszer, s a Jelenések könyvében ugyancsak háromszor találkozunk vele. A klaszikus görög nyelvvel szemben az Újszövetségben kizárólag általános, azaz hírvívő értelemben fordul elő, s leginkább egy konkrét poszt (hivatal) pontos és állandósult megnevezéseként szerepel.

Az evangéliumokban

Lukács — néhány kivételtől eltekintve (*Luk 11,49; ApCsel 14,14*) — a Tizenkettő vonatkozásában használja az *apostolosz* kifejezést. Máténál, Márknál és Jánosnál csak egy-egy alkalommal szerepel ez a szó (*Jn 13,16: „küldött” értelemben; valamint Mt 10,2: a tizenkét tanítvány kiküldésekor és Mk 6,30: amikor a Tizenkettő a feladat teljesítése után visszatér*). Mindkét használati mód a korábban már említett „shaliah” fogalmát juttathatja eszünkbe, vagyis különös hangsúly kerül a hírvívő által kézbesített üzenetre — jelen esetben az evangéliumra. Ahhoz, hogy valaki a Tizenkettőhöz tartozhasson, együtt kellett járnia Jézussal szolgálata kezdetétől fogva, tanúja kellett, hogy legyen feltámadásának, továbbá a feltámadást követően megbízást kellett kapnia Jézustól az evangélium hirdetésére s az Egyház megalapítására.

Pál leveleiben

Íme néhány fontos támpont azzal kapcsolatban, hogyan is használta az *apostolosz* kifejezést Pál, aki leveleiben gyakran védte apostoli tekintélyét, azt állítva, hogy ő az utolsó és a legkisebb az apostolok közül (*1Kor 15,8; 9*):

1) Az apostoli szolgálatra történő, egész életére szóló elhívást és megbízatást nem emberektől, hanem

„Jézus Krisztus által és az Atya Isten által” kapta (*Gal 1,1; Róm 1,5; 1Kor 1,1; 2Kor 1,1*).

2) A megbízás hátterében a feltámadott Úrral való találkozás áll (*1Kor 15,7; Gal 1,16*), aki maga adja át apostolának az evangélium üzenetét (*1Kor 11,23; 2Kor 4,6; Gal 1,2*).

3) Az apostol Krisztus követeként közvetíti az evangéliumot az emberek felé (*2Kor 5,20*).

4) Az apostol a pogányok között végzendő misszióra összpontosítja figyelmét (*Róm 11,13; Gal 2,8; Róm 10,15; 1Kor 1,17*).

5) Krisztus eredetileg kettesével küldte ki az apostolokat (*Gal 2,1; 9; utalással a Mk 6,7; Lk 10,1 és ApCsel 15,36-40 igehelyekre*).

6) Szolgálatukat és munkájukat bizonyos jelek és csodák követték (*Róm 15,19; 2Kor 12,12*).

7) Elsődleges feladatuk a prédikálás volt, nem pedig az emberek bementése (*1Kor 1,17*).

8) A szenvedés is része az apostolok életének (*1Kor 4,9-13; 15; 2Kor 4,17-12; 11,23-29*).

Pál nem állítja, sőt utalást sem tesz rá, hogy apostoli megbízatása bármi módon is az egyház fölébe emelné személyét, vagy különbbé tenné őt a más lelki ajándékokkal rendelkező hívőknél (*1Kor 12,25-28; Ef 4,11; Róm 1,11; 12*). Az apostolnak azzal a céllal adatnak a lelki ajándékok, hogy segítségükkel pontosan meghatározott funkciókat tölthessen be az egyházon belül. Tekintélyét nem valamely kiváló tulajdonságának köszönheti (*2Kor 3,5*), hanem az az evangéliumban rejlő igazságból és meggyőző erőből fakad (*Róm 15,18; 2Kor 4,2; 5*).

Fontos megjegyeznünk, hogy Pál sehol sem utal kifejezetten a tizenkét tanítványra, amikor apostolokról beszél. Használja például ezt a megnevezést Péter (*Gal 1,18; 19*), valamint Adronichosz és Juniász vonatkozásá-

ban (*Róm 16,7*). Az Apostolok Cselekedetei a 14. fejezet 14. versében együttesen nevezi apostoloknak Barnabást és Pált, és valószínűleg Pál is erre utal a *Gal 2,1; 9*-ben. Ezenkívül Tituszt és másokat (*2Kor 8,23*), illetve Epafroditoszt (*Fil 2,25*) is apostolokként említi. E helyeken határozott utalás történik arra nézve, hogy ők mindannyian kiküldött hírvívők, miközben a hangsúly ismételt az üzenetre kerül.

Következtetések

Az Újszövetség két különböző módon és értelemben használja az apostol (*apostolosz*) kifejezést. **Az első esetben a Tizenegyre/Tizenkettőre utal a szó, akiket Jézus választott ki maga mellé szolgálata kezdetén, akik tanúi voltak feltámadásának, majd megbízást kaptak a feltámadott Úrtól az Örömhír hirdetésére, s akik ennek folytán a Szentlélekből is részesültek Pünkösöd napján, illetve fel lettek ruházva a Lélek erejével.** (A Mátyás személyével kapcsolatos vitára, hogy tudniillik — a teljesség kedvéért — őt vajon közé kell-e sorolnunk a Tizenkettőnek, e rövid tanulmány keretén belül nem kívánok kitérni.) Pál ugyancsak beletartozik ebbe a kategóriába — figyelembe véve megterésének, és azt követő szolgálatának rendkívüli körülményeit. Ezek az apostolok vetették meg az Egyház alapjait szavaikkal, az általuk hirdetett üzenettel, írásaikkal és hitükkel. Rendkívüli tekintéllyel bírtak az Egyház köreiben belül, amely tekintélyüket az Istentől kapott kijelentésnek és az eredeti evangélium ismeretének köszönhették. Az apostoli hivatal (apostolság) a szó eme speciális

értelmében tehát megismételhetetlen. Az első apostoloknak nincsenek utódaik, akiknek a fenti tényekből fakadó tekintélyüket bármilyen módon továbbadhatnák.

Az apostol (*apostolosz*) szó újszövetségi használatának másik módja a Jézus idején is érvényben lévő zsidó/héber shaliah-értelmezéssel áll összefüggésben; eszerint *apostolosz* (azaz küldött) az, aki felhatalmazást ka-

Pál nem állítja, sőt utalást sem tesz rá, hogy apostoli megbízatása bármi módon is az egyház fölébe emelné személyét, vagy különbbé tenné őt a más lelki ajándékokkal rendelkező hívőknél

pott egy meghatározott üzenet közvetítésére, illetve arra, hogy valaki megbízott képviselőjeként járjon el. Apostoloknak nevezték például annak idején az ősegyház első misszionáriusait is, akik mennyei tekintéllyel lettek kiküldve (erre példa Pál személye is). Olyan emberek tartoztak közéjük, akik rendkívüli szellemi vezetői tekintélyről tettek tanúságot, s akik erővel lettek felkenve, hogy nyíltan konfrontálódhassanak a sötétség erőivel, és csodákkal erősíthessék meg a hirdetett igét. Mindnyájan amellet kötelezték el magukat, hogy az egyházat az „apostoli” igazság és tisztaság alapjain építsék fel. Az Úrnak ezek a szolgálói életüket tették kockára az evangélium terjesztésének ügyéért. Az újszövetségi apostol elsődleges feladatai közé tartozott az új gyülekezetek alapítása, valamint annak a biztosítása, hogy e közösségek Krisztus komoly követésének és az Újszövetség hitének az alapjain jöjjenek létre, vagy ezekhez az alapokhoz térjenek vissza.

További okfejtések

Különösen érdekes számunkra az *Efézus 4,11*, ahol Pál felsorolja az Egyháznak adott szolgálati ajándékokat (azaz ajándékokkal felruházott szellemi vezetőket); köztük ott találjuk az apostolokat, a prófétákat, az evangélistákat, a pásztorokat és a tanítókat. E szolgálati ajándékok szerepét és rendeltetését a 12. versben fejti ki bővebben, miszerint arra adattak, hogy az Úr felkészítse általuk „a szenteket a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére”. A hangsúly nyilvánvalóan az ajándékozóra és az ajándékozás céljára helyeződik: „Ő (Krisztus) adott némelyeket [...] hogy felkészítse a szenteket.” Az itt felsorolt szolgálati ajándékok azok az eszközök és edények, amelyeken keresztül Jézus felépíti Egyházát. A Szentlélek kiáradásának és erejének köszönhetően pünkösdi napja óta immár minden hívő számára lehetséges, hogy természetfeletti erőben és felkenetésben részesüljön. Ezt visszahangozta Péter is, amikor pünkösdi prédikációjában a jóeli próféciára utalt, hogy tudniillik Isten minden testre ki fogja árasztani Szentlelkét (*ApCsel 2*).

Az 1900-as évek elején világszerte nagy erővel kezdett megnyilvánulni a Szentlélek munkája, s a pünkösdi hívők azóta is hisznek a Szentlélek ajándékainak kézzelfogható működésében

(*1Kor 12*) és a szolgálati ajándékokban, melyeket ugyancsak a Lélek oszt ki (*Ef 4,11*). Míg a pásztor, a tanító és az evangélista szolgálatát jobban sikerült megérteni, és ennek köszönhetően gyakorolni is az egyháztörténelem elmúlt évtizedeiben, a próféta és az apostol jelentését kevésbé értettük meg, így kevésbé hangsúlyoztuk, és kevésbé is gyakoroltuk meggyőződéssel. Az apostol kifejezés újszövetségi használata segíthet megértenünk, hogy az apostoli szolgálat mindig is jelen volt az egyház körein belül. A világ különböző pontjain található gyülekezetek és missziós szervezetek sok-sok misszionáriust küldtek ki az elmúlt kétszázhetven év során, s az Egyház olyan helyeken is megvetette lábát és növekedésnek indult, melyek lakossága évszázadokon át teljesen pogány és istentelen volt. Napjainkban is alakulnak gyülekezetek olyan területeken, ahol korábban senki nem hirdetette kitartóan és célratörően az evangéliumot. A helyi gyülekezetek és a különböző országok gyülekezhálózatai kézzelfoghatóan bocsátották ki misszionáriusait és gyülekezet-plántálókat (elsők között voltak a moráviaiak, akik 1732-ben indultak misszióútra). Vajon William Carey-t, az indiai misszionáriusmunka 1792-es úttörőjét, vagy Hudson Taylort, aki 1865-ben elsőként indult a kínaiak közé, apostoloknak nevezhetjük-e? És apostol-e az a színes bőrű afrikai pásztor, aki saját gyülekezete vezetése mellett még huszonöt másik gyülekezetet alapított húszéves szolgálata alatt? Abban a bibliai értelemben, miszerint apostol az, akire rábíztak egy bizonyos üzenetet, és aki felhatalmazást kapott az üzenet (az evangélium) közvetítésére, igen: ezek a személyek mind „apostoli” szolgálatot végeztek.

Immár az a kulcskérdés vár csupán megválaszolásra, hogy vajon miként lehetne a lehető legeredményesebben felvenni napjaink gyülekezeti életébe a szolgálati ajándékok ötös csoportjának (*Ef 4,11*) biblikus, Szentlélektől ihletett és kiegyensúlyozott értelmezését, valamint gyakorlati megvalósítását.

Megjegyzés

E tanulmány több különböző forrás feldolgozásával készült. A rendelkezésre álló idő korlátozottsága, valamint az angolról magyarra történő fordítás szükségessége miatt e források segítségével az információgyűjtés elősegítése volt az elsődleges cél.

Lábjegyzetek nem szerepelnek ugyan a rövid áttekintésben, a felhasznált irodalom listája azonban lejjebb megtalálható. A között megállapítások némelyikének az érdemleges tárgyalásához és átgondolásához természetesen több időre lenne szükség.

Források

Bauer, Walter: *A Greek-English Lexicon of the New Testament*, The University of Chicago Press, 1979.

Brown, Colin: *Dictionary of New Testament Theology, Volume 1*, Zondervan Publishing Company, 1986.

Carson, D. A.: *Exegetical Fallacies*, Baker Books, 1996.

Foulkes, Francis.: *Tydale New Testament Commentary: The Epistle of Paul to the Ephesians*, William B. Eerdmans Publishing Company, 1981.

Keener, Craig S.: *The IVP Bible Background Commentary*, InterVarsity Press, 1993.

Kittel, G.: *Theological Dictionary of the New Testament*, 1974.

The Full Life Study Bible, The Gospel Publishing House, 1992.